

مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه: کاربرد نظریه بنیانی

سعیده نوری^۱، کوروش روستا^{۲*}، نادر نادری^۳

(دریافت: ۹۸/۱۱/۱۴؛ پذیرش: ۹۹/۰۵/۳۰)

چکیده

یکی از مشکلات اصلی تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه، ضعف در توسعه رفتارهای کارآفرینانه می‌باشد که در صورت توسعه این رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی می‌توان انتظار داشت محصولات و خدمات نوآورانه آنان توسعه و گسترش یابد و زمینه پیشبرد برنامه‌های توسعه روستایی و کشاورزی در استان کرمانشاه فراهم گردد. در پژوهش حاضر با استفاده از نظریه بنیانی، مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه در قالب شیوه استقرایی شناسایی و تحلیل شد. اطلاعات لازم برای این مطالعه، از طریق مصاحبه نیمه‌ساختارمند با نمونه‌ای برگزیده از خبرگان در زمینه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه (به تعداد ۳۰ نفر) و به روش نمونه‌گیری هدفمند و با تکنیک گلوله برفی به دست آمده است. با استفاده از فرآیند کدگذاری مرسوم نظریه بنیانی متون به دست آمده از مصاحبه‌ها تحلیل شده و یافته‌های حاصل از تحلیل شامل کدهای باز (۴۹ کد)، محوری و انتخابی تدوین شده است. بر اساس کدهای طبقه‌بندی شده محوری (۱۵ طبقه)، محورهای عمده توسعه رفتار کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی کرمانشاه به دو دسته عوامل پیش برنده و بازدارنده توسعه رفتار کارآفرینانه تقسیم شدند. عوامل پیش برنده شامل کسب منافع اقتصادی، مشوق‌های فردی، برخورداری از پشتوانه مالی و انسانی، حمایت‌های مدیریتی، زمینه‌های کاری متنوع، توسعه بازارهای جدید و میزان همکاری و مشارکت نهادها با تعاونی می‌باشد. عوامل بازدارنده شامل عوامل فرهنگی، اختلافات داخلی، دانش ناکافی اعضاء، حمایت مالی ناکافی، بوروکراسی اداری، تحریم‌ها، نوسانات بازار و تغییرات اقلیمی هستند. سرانجام، محورهای مفهومی شناسایی شده و برای توسعه رفتار کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی کرمانشاه به هم پیوند زده شده و الگوی "مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه" ترسیم شده است. بر اساس یافته‌ها، افزایش آگاهی مدیران و اعضا جهت ارتقاء رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی - ترویجی پیشنهاد می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: تعاون، تعاونی‌های کشاورزی، توسعه کارآفرینی، رفتار کارآفرینانه، نظریه بنیانی.

دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه آزاد بیرجند، بیرجند، ایران.

دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه آزاد بیرجند، بیرجند، ایران.

دانشیار گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

*نویسنده مسئول، پست الکترونیک: K.Roosta@iaubir.ac.ir@gmail.com

به باور بسیاری از صاحب‌نظران اقتصادی و اجتماعی، نظام تعاونی روش مناسبی برای ایجاد فرصت‌های کسب‌وکار و کارآفرینی است (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۶)؛ به‌گونه‌ای که کارآفرینی به‌عنوان یک عامل مهم در ایجاد اشتغال، نوآوری و رشد اقتصادی بسیار مورد توجه قرار گرفته است (خسروی و همکاران، ۱۳۹۸؛ مطلبی و همکاران، ۱۳۹۸). در این راستا، بر اساس آخرین آمارهای موجود اتحادیه بین‌المللی تعاون، تعاونی‌ها توانسته‌اند به‌طور تقریبی دویست و پنجاه میلیون شغل ایجاد کنند (ICA, 2019). علی‌رغم اهمیت تعاون از سوی سازمان ملل و شواهدی مبنی بر موفقیت و پیشرفت تعاونی‌ها در نظام‌های متفاوت اقتصادی دنیا، به‌گونه‌ای که بالاترین سهم از تولید ناخالص داخلی به‌دست‌آمده از درآمدهای تعاونی‌ها در کشورهای فنلاند ۲۱ درصد، نیوزلند ۱۷/۵ درصد، سوئیس ۱۶/۴ درصد و سوئد ۱۳ درصد گزارش شده است (Cronan, 2010)، ولی در کشور ایران علی‌رغم تأکیدهای مکرر در برنامه‌های مختلف توسعه کشور و نیز سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ بر توسعه ۲۵ درصدی نقش و جایگاه بخش تعاون در اقتصاد کشور، هنوز تعاونی‌ها نتوانسته‌اند به جایگاه واقعی خود در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی دست یابند (نظریان و حسینی، ۱۳۹۴).

ضعف مدیریت تعاونی‌ها، عدم استفاده از نیروهای متخصص، پایین بودن تحصیلات مدیران و فقدان آموزش، شفاف نبودن وظایف تعاونی و ضعف مشارکت مردمی (قیطاسوندی، ۱۳۹۴)، کمبود امکانات زیرساختی (سردخانه، کارخانه فرآوری و بسته‌بندی و غیره)، کمبود اعتبار و سرمایه مالی تعاونی‌ها، ضعف در منابع انسانی (دانش، آگاهی، مهارت‌ها و غیره)، ضعف در ساختار بوروکراسی تعاونی‌ها (فیروزآبادی و حسینی، ۱۳۹۰) از جمله موانع و مشکلاتی هستند که تعاونی‌ها با آن درگیر هستند. این عوامل سبب شده که فعالیت بسیاری از تعاونی‌ها متوقف گردد، به‌گونه‌ای که آمارها نشان می‌دهد ۴۳ درصد از تعاونی‌ها غیرفعال هستند (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۱۳۹۸)، این امر نشان می‌دهد که تعاونی‌ها در کشور ما موفق نبوده‌اند و بنابراین به نظر می‌رسد که باید نگرش و طرز تفکر کارآفرینانه در آن‌ها به‌عنوان راهکاری مؤثر تزریق و ترویج شود (نظریان و حسینی، ۱۳۹۴؛ فاریابی و احمدوند، ۱۳۹۶). بر این اساس، به عقیده نادسون و همکاران (Knudson et al., 2004) توسعه محصولات و خدمات نوآورانه و کسب‌وکارهای جدید در کشاورزی و روند رو به رشد نوآوری در محصولات و خدمات این بخش، ضرورت توسعه و ترویج رفتار کارآفرینانه را در تعاونی‌های کشاورزی را ایجاد می‌کند. بنابراین، با ایجاد تعاونی‌های کشاورزی و بهبود و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه آن‌ها می‌توان در راستای توسعه و گسترش محصولات و خدمات نوآورانه و کسب‌وکارهای جدید در روستاها و پیشبرد برنامه‌های توسعه روستایی و کشاورزی کشور اقدام کرد (عباسی و همکاران، ۱۳۹۶). تمرکز بر توسعه رفتار کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی از اهمیت بالاتری برخوردار است، چراکه کارآفرینی نتیجه ظهور رفتار کارآفرینانه در افراد است (Shapiro, 1984). به بیانی دیگر، در مبحث ترویج و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه توجه به این موضوع که چه فردی تصمیم به رفتار کارآفرینانه می‌گیرد اهمیت و ضرورت چندانی ندارد، بلکه آنچه با اهمیت‌تر است این موضوع است که چه عوامل و شرایطی سبب می‌شود که فرد چنین تصمیمی را اتخاذ و در نهایت بروز رفتار کارآفرینانه را دنبال کند (لئون و گرجیوسکی، ۱۳۸۷).

رفتار کارآفرینانه به همه فعالیت‌ها و اقدامات افراد برای کشف، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌های نوآورانه موجود در جهت دنبال کردن فعالیت‌های کارآفرینانه اطلاق می‌شود و این رفتار توسط سه شاخص کلی نوآوری، ریسک‌پذیری معقول و فرصت‌گرایی قابل سنجش است که منجر به خلق ارزش‌های مادی و معنوی قابل توجهی نیز در جامعه می‌گردد (Autio et al., 2014). به بیان دیگر، با توجه به وجود قابلیت‌ها و پتانسیل‌های بالایی که در بخش کشاورزی کشور قرار دارد، می‌توان اذعان نمود که یکی از عمده‌ترین علل کاهش اشتغال در بخش کشاورزی و عدم شناسایی پتانسیل‌ها و قابلیت‌های بی‌شمار موجود در این بخش، ضعف رفتار کارآفرینانه در میان کشاورزان و روستاییان است (اسکندری و همکاران، ۱۳۹۵)، بنابراین بر اساس آنچه گفته شد می‌توان به این نتیجه دست یافت که راه‌حل بسیاری از بحران‌های موجود در بخش کشاورزی کشور، بهبود و توسعه رفتار کارآفرینانه در بین تعاونی‌های کشاورزان به‌عنوان سازوکاری برای توسعه نوآوری و کارآفرینی در این بخش است (احمدپور و همکاران، ۱۳۹۸). در این راستا، استان کرمانشاه به‌رغم دارا بودن آب و هوای مناسب و وجود چهار اقلیم در سطح استان (شامل اقلیم زمستان سرد و تابستان خشک، اقلیم نیمه‌خشک و استپی خنک، اقلیم نیمه‌خشک و استپی گرم، اقلیم زمستان ملایم و تابستان گرم و خشک)، وجود منابع آبی و بارندگی مناسب (میزان بارندگی متوسط استان حدود ۵۰۰ میلی‌متر در سال) و همچنین خاک حاصلخیز در استان (توضیح

آنکه از کل اراضی مزروعی استان که ۸۲۰ هزار هکتار است، ۵۴۰ هزار هکتار آن، قابلیت آبی شدن را دارد، وجود پتانسیل بالای کشاورزی و دامپروری، وجود ذخایر معدنی فراوان از قبیل آهن، سرب، گوگرد، آلومیت، کوارتزیت و غیره، پتانسیل بالا در زمینه توسعه صنایع فرآوری، موقعیت استراتژیک استان کرمانشاه و وجود بزرگ‌ترین مرز خاکی کشور (مرز پروبخان) جهت بهره‌برداری از فرصت‌های صادراتی و ارزآوری، رتبه اول را از نظر بیکاری در کشور به خود اختصاص داده است. این در حالی است که طبق جدیدترین گزارش‌های رسمی کشور، نرخ بیکاری استان کرمانشاه در تابستان ۱۳۹۵، ۲۰/۳ درصد گزارش شده که نسبت به نرخ ۱۵/۲ درصدی تابستان گذشته چیزی حدود ۵ درصد افزایش داشته است. نکته قابل تأمل آن‌که در سال ۱۳۹۵ بالاترین نرخ بیکاری در بین ۳۱ استان کشور، مربوط به استان کرمانشاه بوده است (خوشمرام، ۱۳۹۵).

بهبود وضع اقتصادی و فرهنگی- اجتماعی و کاهش نرخ بیکاری از طریق خودیاری و همیاری در قالب تعاونی‌ها می‌تواند به سازمان‌دهی و ساماندهی این وضع کمک کند. در این راستا، تعاونی‌های کشاورزی نیز نقش اصلی در توسعه روستایی، کشاورزی و اقتصاد ملی دارند، ولی تعاونی‌های کشاورزی در استان کرمانشاه نتوانسته‌اند نقش مؤثری در اقتصاد کشاورزی ایران ایفا نمایند (خسروی، ۱۳۹۴). استان کرمانشاه از لحاظ تعداد تعاونی‌های کشاورزی در کشور رتبه دهم را دارد (اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه، ۱۳۹۵). در این استان، ۶۷۹ تعاونی کشاورزی وجود دارد که تعداد اعضای آن‌ها ۸۶۰۳ نفر بوده و تعداد شاغلین آن نیز ۷۱۱۳ نفر است (اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه، ۱۳۹۵). با این حال، عملکرد مناسبی در توسعه اقتصادی و افزایش اشتغال نداشته‌اند. همین تعاونی‌ها نیز اگر نتوانند با دیگر تعاونی‌ها و شرکت‌ها رقابت کنند کم‌کم به حاشیه رانده شده و غیرفعال می‌شوند. یکی از مشکلات اصلی تعاونی‌ها بخصوص در استان کرمانشاه، عدم توجه به بحث کارآفرینی برای بهبود وضعیت و موقعیت تعاونی به‌عنوان یک بنگاه اقتصادی است (خسروی و همکاران، ۱۳۹۶). فصل مشترک کارآفرینی با شرکت‌های تعاونی در این است که شرکت‌های تعاونی نیز تأثیر مستقیم و غیرمستقیمی بر توسعه اجتماعی- اقتصادی جوامع تحت پوشش خود دارند و تعاونی‌های مختلف از طریق فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی‌های خود علاوه بر آنکه از جمله بزرگ‌ترین بنگاه‌های اقتصادی در امر تولید به حساب می‌آیند، کارآفرین و درآمدزا نیز هستند. از این رو، توجه به توسعه کارآفرینی در تعاونی‌ها یک امر ضروری به حساب می‌آید (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۶؛ اکبرپور دباغی، ۱۳۸۸). توسعه کارآفرینی و رفتار کارآفرینانه در شرکت‌های تعاونی می‌تواند نقش اساسی در کمک به توسعه و تقویت تعاونی‌ها و حل مشکلات آن‌ها داشته باشد (رضایی، ۱۳۹۳)؛ به‌طوری‌که بررسی‌های مختلف نشان‌دهنده اهمیت فعالیت‌های کارآفرینانه در موفقیت شرکت‌ها و کسب‌وکارها است (رضایی و همکاران، ۱۳۹۶) و مطالعات مختلف بیانگر اثر مثبت و معنادار توسعه کارآفرینی بر پایداری، سودآوری و رشد و عملکرد شرکت‌ها و بنگاه‌های مختلف است (Habbershon & Pistrui, 2002; Zahra et al., 2004; Zahra, 2005; Kellermanns et al., 2008).

کارآفرینی فرآیند پیچیده‌ای است که متغیرهای مختلف می‌تواند زمینه‌ساز رفتار آن شود (کریمی، ۱۳۹۵). بر اساس بررسی‌هایی که در زمینه موضوع مورد مطالعه صورت گرفته است، مطالعات اندکی در این زمینه انجام شده است که در ادامه به بررسی مهم‌ترین و مرتبط‌ترین آنان پرداخته شده است. برخی محققان همچون خوشمرام و همکاران (Khoshmaram et al., 2018)، تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵) و لارنس و گانگولی (Lawrence & Ganguli, 2016) در مطالعه خود اشاره کرده‌اند که سازه‌های مؤثر بر توسعه رفتارهای کارآفرینانه شامل کسب منافع اقتصادی، مشوق‌های فردی، برخورداری از پشتوانه مالی و انسانی و حمایت‌های مدیریتی است و موانع توسعه رفتارهای کارآفرینانه شامل دانش ناکافی اعضا، عوامل فرهنگی، وجود زمینه‌های کاری متنوع، حمایت مالی ناکافی است. برای موفقیت تعاونی‌ها نیز همکاری و مشارکت نهادها با تعاونی را پیشنهاد نمودند. همچنین مطالعه خسروی و همکاران (۱۳۹۵) و جمالی و همکاران (۱۳۹۵)؛ بر تأثیر منافع اقتصادی و حمایت‌های مدیریتی تأکید داشتند. کانگ و همکاران (Kang et al., 2016) نیز بر تأثیر منافع اقتصادی تأکید داشتند.

کاتلر و سیگر (Kotlar & Sieger, 2018) در پژوهش خود بیان نمودند که بودجه اقتصادی که در اختیار مدیران بنگاه‌های اقتصادی است، اثر مثبت و معناداری بر حمایت از رفتار کارآفرینانه از سوی مدیران و سایر اعضا دارد. اسونسون و همکاران (Svensson et al., 2020) در پژوهش خود نشان دادند که یکی از مؤلفه‌های مؤثر بر توسعه رفتارهای کارآفرینانه در بنگاه‌های اقتصادی، فرهنگ کارآفرینانه سازمانی است. حسین پور و عبداللهی (۱۳۹۴) در پژوهش خود نشان دادند که سرمایه‌های انسانی بر بروز رفتارهای کارآفرینانه تأثیر مثبت و معناداری را دارد. تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵)، علیخانی دادوکلایی و عباسی رستمی (۱۳۹۵) در مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که تحریم‌ها و نوسانات بازار مانعی برای توسعه رفتار کارآفرینانه است و توسعه بازارهای جدید را عاملی بر

موفقیت رفتار کارآفرینانه عنوان نمودند. علاوه بر این، تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵) در مطالعه خود، بوروکراسی اداری را عاملی مهم در موفقیت رفتار کارآفرینانه دانستند. ایزدی و همکاران (۱۳۹۸) و نظری و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهش‌های جداگانه خود نشان دادند که عوامل محیطی بر بروز رفتارهای کارآفرینانه مؤثر است. نقابی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود بیان نمودند که یکی از مؤلفه‌های مهم توسعه رفتارهای کارآفرینانه در بنگاه‌های اقتصادی، ایجاد و تقویت روابط بین نیروی‌های سازمانی در بنگاه‌های اقتصادی است.

توسعه کارآفرینی به شرکت‌ها این امکان را می‌دهد که در عین حال که از مزیت رقابتی خود بهره‌برداری می‌کنند، به‌طور هم‌زمان فرصت‌های جدیدی را شناسایی و شایستگی‌های جدیدی را نیز در خود شکوفا سازند (Kuratko et al., 2005). میچالیس و همکاران (Michaelis et al., 2019) یکی از موانع مهم توسعه و بروز رفتارهای کارآفرینانه را محدودیت‌های مختلف کارآفرینان بخصوص محدودیت مالی و عدم حمایت سایر همکاران در درون بنگاه‌های اقتصادی را بیان می‌کنند. با این حال، توسعه کارآفرینی در تعاونی‌ها نیز با مشکلات و موانع متعددی روبه‌رو است (خسروی، ۱۳۹۴). یکی از مشکلات اصلی تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه این است که این تعاونی‌ها از ضعف رفتارها و اقدامات کارآفرینانه رنج می‌برند، بنابراین توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌ها حائز اهمیت است. از این‌رو، سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه کدامند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر پارادایم تحقیق، جزء تحقیقات کیفی است و با رویکرد واکاوی و شناسایی توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی در استان کرمانشاه انجام شده است. در این مطالعه، از روش نظریه بنیانی و شیوه مصاحبه کیفی عمیق نیمه‌ساختارمند برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها استفاده شده است. نظریه بنیانی یک روش برای استخراج مفاهیم (Concepts) از دل داده‌ها و سپس ترکیب آن‌ها است. مطابق با روش نظریه بنیانی، فرضیه‌ای از پیش تعیین‌شده‌ای وجود ندارد، اما در فرآیند تجزیه و تحلیل می‌توان به آن دست یافت (استراوس و کوربین، ۱۳۹۰). زمانی که هیچ فرضیه روشنی وجود ندارد و یا اینکه در منطقه‌ای، تاکنون تحقیقی در زمینه‌ای صورت نگرفته باشد و یا تحقیقات محدودی صورت گرفته باشد، روش نظریه بنیانی از طریق ایجاد یک نظریه جدید، نتایج خوبی را ارائه خواهد داد (Jovanovic et al., 2017). بنابراین از آنجاکه تاکنون در زمینه موضوع مورد پژوهش، بخصوص در منطقه مورد مطالعه، تحقیقاتی صورت نگرفته بود، روش نظریه بنیانی در بین سایر روش‌های کیفی، بهترین پاسخ را به ما می‌دهد، بنابراین این روش بیشترین تطابق برای دستیابی به هدف این پژوهش را دارا است.

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، شامل کلیه مطلعان کلیدی در زمینه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی در استان کرمانشاه بودند. برای انجام مصاحبه‌ها از تکنیک نمونه‌گیری هدفمند ترکیبی موارد نوعی و بارز (مصاحبه با افراد با تجربه، شناخته‌شده و دارای توان و آمادگی برای ارائه اطلاعات لازم) و تکنیک گلوله برفی (مصاحبه با افراد معرفی‌شده از سوی سایر نمونه‌ها) استفاده گردید. اندازه نمونه و فرآیند گردآوری اطلاعات تا سطح اشباع نظری با آستانه سودمندی اطلاعات در دسترس ادامه یافت و سرانجام با ۳۰ نمونه مصاحبه شد. برای افزایش روایی مصاحبه‌ها، پروتکل مصاحبه‌گری (شامل مشخصات تکنیکی و پرسش‌های محوری) تدوین و به‌کار گرفته شد. به‌منظور رسیدن به روایی و پایایی لازم، افزون بر گزینش هدفمند نمونه‌ها برای مصاحبه همراه با تدوین پروتکل برای روشمند کردن مراحل کار، هدف نهایی پژوهش نیز با نمونه‌ها در میان گذاشته شد و پرسش‌ها و محورهای مصاحبه در اختیار آن‌ها قرار گرفت. در طول مصاحبه نیز تلاش شد تا با طرح مفاهیم و مصادیق مرتبط با پرسش‌های محوری، زمینه برای هدایت جریان گفتگو به مسیر مورد نظر فراهم شود تا از طرح پاسخ‌های سطحی و غیرضروری پرهیز گردد. بدین ترتیب، روند مصاحبه‌ها و جمع‌بندی دیدگاه‌ها در مسیر تعیین‌شده حفظ گردید و درکی کلی از محورهای بحث به دست آمد. از دیگر تدابیر می‌توان به این مورد اشاره کرد: طرح شفاف و صریح پرسش‌ها، انجام مصاحبه در شرایط مناسب برای پاسخگویان، بازنگری اولیه و تکرار مصاحبه در موارد معین، تنوع‌بخشی به پرسش‌های مطرح‌شده، تنوع‌بخشی به روش‌های پیشبرد مصاحبه و نمونه‌های برگزیده، اطمینان بخشی به مصاحبه‌شوندگان درباره محرمانه ماندن و امانت‌داری در قبال اطلاعات ارائه‌شده و مشارکت دهی آن‌ها در جمع‌بندی دیدگاه‌های ارائه‌شده به‌منظور نزدیک ساختن برداشت‌های متقابل به هم است. پس از تدوین پروتکل و آماده ساختن مصاحبه‌شونده‌ها، طبق برنامه زمان‌بندی‌شده، از طریق گفت‌وگو حول پرسش‌های محوری و ثبت شنیداری و نوشتاری مصاحبه‌ها، متن گفتگو در قالب فرم‌های تدارک دیده‌شده پیاده‌سازی گردید و سپس پالایش، بازخوانی، دسته‌بندی و تبیین یافته‌ها صورت پذیرفت. داده‌ها بر اساس

اصول روش‌شناسی نظریه بنیانی که شامل سه مرحله کدگذاری باز (Open coding)، کدگذاری محوری (Axial coding) و کدگذاری انتخابی (Selective coding) است (جمشیدی و همکاران، ۱۳۹۸)، تجزیه و تحلیل شدند. به این صورت که در پایان هر روز، تمام اطلاعاتی (به صورت صدا، دست‌نوشته و غیره) که از زمینه مورد مطالعه جمع‌آوری شده بودند، به متن تبدیل شدند. در این فرآیند سه مرحله‌ای و غیرخطی، ابتدا داده‌های جمع‌آوری‌شده، دسته‌بندی می‌شود و به هر دسته عنوان مناسب داده و سپس از دل آن‌ها، مفاهیم و مقولات استخراج می‌شوند و از این رهگذر خوشه‌های مفهومی تشکیل می‌شوند که هر یک به مقولاتی تعلق دارند. لازم به ذکر است که در طول مرحله تجزیه و تحلیل، روش مقایسه دائمی مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها و بحث

توصیف نمونه‌هایی مورد بررسی

نمونه‌های مورد مطالعه این تحقیق، شامل ۳۰ نفر از متخصصان، کارشناسان، صاحب‌نظران و به‌طور کلی مطلعان کلیدی در زمینه‌ی کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی در استان کرمانشاه بودند که دارای سابقه بیش از ۱۰ سال فعالیت در زمینه تعاونی‌های کشاورزی در استان کرمانشاه بودند. تمام نمونه‌های مورد بررسی، فارغ‌التحصیلان دانشگاهی حوزه کشاورزی و دامپروری بوده که دارای مدرک تحصیلی حداقل لیسانس و حداکثر دکتری بودند. تمام نمونه‌ها از مهارت کافی و تجربه لازم در زمینه کارآفرینی در حوزه تعاونی‌های کشاورزی برخوردار بودند و آموزش‌های مربوطه در زمینه کارآفرینی بخصوص در حوزه کشاورزی را با موفقیت گذرانده بودند و در این زمینه از تجربه و دانش کافی برای ارائه مشاوره کارآفرینی به مدیران و اعضای تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه برخوردار بودند.

کدگذاری یافته‌ها

کدگذاری باز

برای شناسایی مؤلفه‌های توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه، ابتدا در مرحله کدگذاری باز، متن مصاحبه‌ها مورد تحلیل محتوای معمولی قرار گرفت. بدین صورت که متن مصاحبه‌ها خط به خط تحلیل شدند. مفاهیم بی‌ربط و نامناسب حذف شده و مفاهیم کلیدی استخراج شدند. مفاهیم مشابه در هم ادغام شدند و فراوانی آن نیز ثبت شد. در این مرحله، ۴۹ مفهوم مرتبط با مؤلفه‌های توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه به دست آمد. لازم به ذکر است مؤلفه‌های درونی توسعه رفتار کارآفرینانه با حرف A، مؤلفه‌های بیرونی توسعه رفتار کارآفرینانه با حرف B و مؤلفه زمینه‌ای توسعه رفتار کارآفرینانه با حرف C نشان داده شده است (جدول ۱).

جدول ۱- مفاهیم استخراج‌شده در مرحله کدگذاری باز

ردیف	نقل قول مستقیم	مفاهیم	فراوانی	کد
۱	"... از آنجایی که عمده این تعاونی‌ها روز اول توسط اعضای خانواده‌ها و اقوام یکدیگر در روستاها تشکیل شده‌اند، بنابراین یکی از عوامل مؤثر در بروز رفتارهای کارآفرینانه تشویق و ترغیب و حمایت افراد توسط خانواده‌های آنان برای بروز رفتارها کارآفرینانه است..."	تشویق خانواده‌ها	۳	A1
۲	"... یکی از روش‌های ترویجی برای بروز رفتارهای کارآفرینانه مسلماً بازدید از تعاونی‌های کارآفرین الگو و موفق است تا از این طریق انگیزه لازم جهت حمایت از اعضا کارآفرین و اقدامات و بروز رفتارهای کارآفرینانه فراهم گردد ..."	انگیزه داشتن از طریق دیدن تعاونی‌های موفق	۳	A2
۳	"... درسته که یکی از تعاریف معروف کارآفرینی ساختن همه‌چیز از هیچ‌چیز است، اما فراموش نکنید که کارآفرینی در کسب و کارها باید با ریسک بخصوص ریسک مالی همراه باشد، بنابراین در عمل بدون وجود و تخصیص بودجه، نباید انتظار بروز رفتارهای مؤثر کارآفرینانه را داشت... یکی از تأمین‌کننده‌های مهم مالی در تعاونی‌ها، تسهیلات بانکی است که نقش مهمی را در بروز رفتارهای کارآفرینانه دارد ..."	دریافت تسهیلات بانکی	۲	A3
۴	"... یکی از عواملی که می‌تواند سبب بروز رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی گردد، تشریح پیامدهای مثبت آن است. اگر اعضا بدانند که بروز رفتارهای کارآفرینانه سبب مزیت رقابتی، افزایش سهم بازار و درنهایت کسب درآمد بیشتر می‌گردد حتماً در این زمینه تلاش خود را خواهند نمود ..."	کسب درآمد	۲	A4

ادامه جدول ۱

ردیف	نقل قول مستقیم	مفاهیم	فراوانی	کد
۵	"...بروز رفتارهای کارآفرینانه، با ریسک مالی مواجه هستند و نیازمند تخصیص بودجه و داشتن پول و سرمایه است ..."	داشتن پول و سرمایه	۲	A5
۶	"... اعضا باید بدانند و توجیه شوند که مزیت‌های بروز رفتارهای کارآفرینانه، کاهش هزینه‌های تولید است... این می‌تواند به نقطه قوتی برای حرکت به سمت کارآفرین شدن باشد ..."	کاهش هزینه‌های تولید	۲	A6
۷	"... مدیریت تعاونی‌ها نیز در بروز رفتارهای کارآفرینانه نقش بسزایی دارد. مدیران تعاونی‌ها باید به این باور برسند که امروز بدون بروز رفتارهای کارآفرینانه نمی‌توانند در محیط متغیر کسب‌وکار امروزه دوام بیاورند... بنابراین باید از ایده‌های کارآفرینانه حمایت کنن ... حتی جامعه نیز باید از ایده‌های کارآفرینا حمایت کند و این نقش مهمی خواهد داشت"	باور به کارآفرینان و حمایت از ایده‌های کارآفرینانه	۲	A7
۸	"... کشاورزان که قشر ضعیف و آسیب‌پذیر جامعه هستند و جوانان روستایی که عمدتاً از بیکاری پنهان رنج می‌برند و جویای کار هستند پراگیزه برای فعالیت و خوداشتغالی و بروز رفتارهای کارآفرینانه هستند. بنابراین در این افراد توسعه رفتار کارآفرینانه بیشتر بروز خواهد نمود... همین انگیزه عامل مهمی در توسعه رفتار کارآفرینانه است"	انگیزه فعالیت و خوداشتغالی در جوانان جویای کار و کشاورزان ضعیف	۱	A8
۹	"... یکی از انگیزه‌هایی که سبب بروز رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی می‌گردد انگیزه برای پیشرفت است. باید پیامدهای رفتارهای کارآفرینانه با ارائه تعاونی‌های الگوی برای اعضا و تعاونی‌ها تشریح گردد... وقتی آنان پیشرفت تعاونی خود را در بروز رفتارهای کارآفرینانه ببینند حتماً از این رفتارها حمایت خواهند نمود ..."	انگیزه برای پیشرفت	۱	A9
۱۰	"... همان‌طور که بیان نمودم برای بروز رفتارهای کارآفرینانه، پشتوانه مالی خیلی مهم است و یکی از راه‌های تأمین مالی، دریافت تسهیلات است؛ اما در این زمینه تعاونی‌ها با موانع متعددی از جمله تأمین وثیقه برای بانکها مواجه هستند ... و این از قوانین دست و پا گیره که بانکها برای راه اندازی کسب و کار گذاشتن"	در نظر گرفتن وثیقه (برای راه اندازی کسب و کار) توسط بانک و عدم توانایی افراد در جور کردن آن	۱	A10
۱۱	"... اساساً تعاونی‌ها یک سازمان هستند و داشتن پشتوانه و حمایت‌های انسانی در تعاون‌ها برای بروز رفتارهای کارآفرینانه ضروری است. اعضا تعاونی‌ها باید از رفتارهای کارآفرینانه حمایت و سعی در ارتقا آنان داشته باشند ..."	داشتن پشتوانه انسانی	۱	A11
۱۲	"... یکی از موانع بروز رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌ها عدم اعتماد به یکدیگر در اقدامات کارآفرینانه است اعضا تعاونی‌ها باید نسبت به اقدامات کارآفرینانه توسط سایر اعضا خوش‌بین باشند و به آنان اعتماد و باور داشته باشند ..."	عدم اعتماد بین افراد	۱	A12
۱۳	"... متأسفانه دولت در کلام از رفتارهای کارآفرینانه حمایت می‌کند و در عمل رفتاری از دولت که در راستای حمایت از رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌ها باشد دیده نمی‌شود ..."	عدم اعتماد افراد به دولت	۱	A13
۱۴	"... یکی از موانع بروز رفتارهای کارآفرینانه، نبود فرهنگ همکاری در مشارکت‌های جمعی است متأسفانه روحیه کار گروهی در ایران بسیار پایین است ..."	نبود فرهنگ همکاری در مشارکت‌های جمعی	۱	A14
۱۵	"...موانع دیگر، بی‌نظمی و ناهماهنگی در بین اعضا تعاونی‌ها است که خودش مانع بسیار مهمی برای توسعه رفتار کارآفرینانه می‌باشد ..."	بی‌نظمی و ناهماهنگی	۱	A15
۱۶	"... فراموش نکنیم که کارآفرینی قابلیت تقویت و توسعه از طریق آموزش را دارد؛ بنابراین نبود برنامه‌های آموزشی بخصوص در حوزه‌های کارآفرینی در بستر تعاونی‌ها از موانع بروز رفتارهای کارآفرینانه است ..."	عدم وجود دوره‌های آموزشی	۱	A16
۱۷	"... کارآفرینی مبتنی بر خلاقیت و نوآوری است و بروز رفتارهای کارآفرینانه نیازمند به‌کارگیری ترکیبی از خلاقیت نوآوری مبتنی بر هم تجارب بخصوص دانش بومی منطقه و همچنین دانش روز است ..."	بکار نرفتن دانش بومی به همراه دانش روز	۱	A17
۱۸	"... متأسفانه عدم آگاهی کشاورزان از فرصت‌های کارآفرینانه، آنان را از بهره‌برداری از بسیاری از فرصت‌های کارآفرینانه و به‌مراتب بروز رفتارهای کارآفرینانه دور نگه‌داشته است..."	ناآگاهی کشاورزان	۱	A18

ادامه جدول ۱

ردیف	نقل قول مستقیم	مفاهیم	فراوانی	کد
۱۹	"... یکی از روش‌های بروز رفتارهای کارآفرینانه، شناسایی و مشاوره از کارآفرینان متخصص و باتجربه در حوزه کشاورزی و تعاونی است. بسیاری از تعاونی‌ها برای بروز رفتارهای کارآفرینانه نیازمند بهره‌گیری از نظرات کارآفرینان خوش‌فکر با توانایی بالا در تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه هستند..."	شناسایی کارآفرینان و پیگیری نظرات آن‌ها	۱	A19
۲۰	"... از فعالیت‌های کارآفرینانه در تعاونی‌ها باید توسط سایر اعضا حمایت شود؛ بخصوص در زمانی که اقدامات کارآفرینانه با شکست مواجه شوند... باید تحمل اشتباه را داشته باشند..."	تحمل اشتباه و حمایت از اعضا	۱	A20
۲۱	"... یکی از موانع توسعه رفتارهای کارآفرینانه، طولانی بودن ثبت شرکت است، در کل باید فضای کسب‌وکار استان تسهیل یابد تا زمینه بروز رفتارهای کارآفرینانه مهیا گردد..."	طولانی بودن فرآیند ثبت شرکت	۸	B1
۲۲	"... حمایت دولت نقش مهمی می‌تونه داشته باشه... دولت به‌عنوان متولی اصلی از روش‌های مختلف انگیزاننده مانند معافیت‌های مالیاتی، ارائه تسهیلات بدون بهره و غیره از اقدامات کارآفرینانه حمایت کند تا زمینه بروز رفتارهای کارآفرینانه فراهم گردد..."	حمایت دولت از تعاونی‌ها	۴	B2
۲۳	"... یکی از موانع بروز رفتارهای کارآفرینانه پایین بودن فرهنگ کار گروهی در جامعه است، بنابراین باید در این زمینه فرهنگ‌سازی شود تا مردم مفهوم صحیح تعاون را درک کنند و زمینه برای بروز رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی بیش‌ازپیش فراهم گردد..."	پایین بودن فرهنگ کار گروهی در جامعه	۲	B3
۲۴	"... در مناطق روستایی به‌طور سنتی با کار و اقدامات کارآفرینانه زنان از سوی مردان مقاومت دیده می‌شود، بنابراین اصولاً فرهنگ حاکم بر مناطق روستایی سبب جلوگیری از بروز رفتارهای کارآفرینانه توسط زنان می‌گردد..."	مشکل مردان با کار زنان در تعاونی‌ها	۱	B4
۲۵	"... متأسفانه حمایت مالی چه در سطح خرد و چه در سطح کلان از کارآفرینان نمی‌گردد؛ اقدامات کارآفرینانه (برای خلق ارزش اقتصادی) هم همواره با ریسک مالی همراه است. بنابراین زمینه برای بروز رفتارهای کارآفرینانه بخصوص در تعاونی‌های کشاورزی که عمدتاً با مشکلات مالی مواجه هستند آن‌چنان که باید فراهم نیست..."	عدم حمایت مالی از کارآفرینان	۱	B5
۲۶	"... امروزه همه زندگی شهری را دوست دارند. کار کشاورزی دیگه طرفدار نداره..."	کاهش گرایش به کارهای کشاورزی و سنتی با توجه به افزایش مصرف‌گرایی و شهرنشینی	۱	B6
۲۷	"...خب مسلماً هر چقدر پیشرفت در یه بخشی زیاد بشه توجه به اون بخش بیشتر میشه... وقتی شرایط تولیدی جدیدی ایجاد می‌شه کارآفرینان بیشتر به اون سمت حرکت می‌کنن..."	ایجاد ظرفیت‌های تولیدی جدید	۱	B7
۲۸	"... یکی از روش‌های بروز رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی تلاش در جهت معرفی محصولات جدید از طریق خلاقیت و نوآوری است که مزیت رقابتی را نیز به همراه دارد..."	معرفی گونه‌های جدید محصولات	۱	B8
۲۹	"... اگر کمیت طرح‌های اشتغال‌زایی بخصوص در زمینه مشاغل خانگی افزایش یابد چون سطح بیشتری را درگیر می‌کند (هرچند در سطح خرد) زمینه بروز رفتارهای کارآفرینانه بیشتری و با کیفیت بالاتر فراهم می‌گردد..."	توسعه طرح‌های اشتغال‌زایی و مشاغل خانگی	۱	B9
۳۰	"... بازارهای جدید به معنای بروز رفتارهای کارآفرینانه جدید است؛ چرا که باید محصولات متناسب با فرهنگ بومی حاکم بر بازار جدید تعدیل گردد و این به معنای توسعه و بروز رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی است..."	ظرفیت‌های شناسایی و بازاریابی محصولات کشاورزی در داخل و خارج از کشور	۱	B10
۳۱	"...طرح‌هایی که قبلاً به‌عنوان طرح کارآفرینانه بود خیلی خوب بودن... ولی متأسفانه حالا وقتی طرحی توسط کارآفرینان گرفته می‌شود، طی مراحل مختلف کسورات ارزش برداشته می‌شه... خب دیگه چیزی برای فرد باقی نمی‌ماند..."	کم کردن مبالغ طرح‌ها در طی مراحل مختلف	۱	B11

ادامه جدول ۱

ردیف	نقل قول مستقیم	مفاهیم	فراوانی	کد
۳۲	"... یکی از روش‌های بروز رفتارهای کارآفرینانه مشارکت و همکاری کارخانه‌ها و صنایع بالادستی با تعاونی‌ها برای تأمین مواد اولیه یا فرایند تولید محصولات خود می‌باشد؛ چراکه زمینه بروز و توسعه رفتارهای کارآفرینانه به علل مختلف همچون افزایش توان مالی و یا تعدیل محصولات بر اساس نیاز کارخانه‌ها فراهم می‌گردد. به‌عنوان مثال تأمین شیر مانیزان اسلام آباد غرب توسط تعاونی‌های گاو‌داری در سطح استان کرمانشاه سبب افزایش درآمد تعاونی‌ها شده است و ریسک مالی آنان را کاهش داده است ..."	مشارکت و همکاری کارخانه‌های صنعتی با تعاونی کشاورزی (واگذاری بخشی از زنجیره تأمین کارخانه‌ها به تعاونی‌ها و تعاونی نیز نماینده کارخانه باشد)	۱	B12
۳۳	"... وجود بازارهای تازه از دو بعد قابل بررسی است؛ نخست به معنای فروش بیشتر و درآمد بیشتر و در نتیجه توانایی حمایت مالی و ریسک‌پذیرتر بودن تعاونی است و دوم به معنای تقاضای محصولات جدید متناسب با نیاز بازار جدید است، بنابراین برای تعدیل محصولات، زمینه بروز فعالیت‌های کارآفرینانه فراهم می‌گردد ..."	وجود بازارهای تازه برای فعالیت‌های جدید	۲	B13
۳۴	"... اگر شرکت خواهان افزایش سهم بازارهای مختلف و بخصوص در بازارهای جدید باشد، باید محصولات آنان نسبت به محصولات رقیب از مزیت نسبی برخوردار باشد تا مشتریان انگیزه خرید بیشتر پیدا کنند. مزیت نسبی، محصول رفتارها و اقدامات کارآفرینانه است و بنابراین یکی از عوامل مؤثر بر بروز رفتارهای کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی، افزایش سهم بازارهای جدید بخصوص در بدو ورود است ..."	تلاش در راستای افزایش سهم بازارهای جدید	۱	B14
۳۵	"... من کسانی رو می‌شناسم که بارها طرحی ارائه دادن و ماه‌ها منتظر موندن که نتیجه‌ش بیاد... متأسفانه خیلی طرح‌ها دیر بررسی می‌شه و این انگیزه رو کم می‌کنه..."	دیر بررسی کردن طرح‌های کارآفرینان	۱	B15
۳۶	"... یکی از موانع بروز رفتارهای کارآفرینانه، عدم وجود تسهیلات در زمینه حمایت از طرح‌های کارآفرینان است، چراکه طرح‌های کارآفرینان نیاز به سرمایه اولیه دارند ... عمده کارآفرینان برای اقدام در این زمینه نیاز به تأمین مالی از طریق تسهیلات را دارند ..."	عدم وجود تسهیلات در زمینه حمایت از طرح‌های کارآفرینان	۳	B16
۳۷	"... متأسفانه بخش تعاون آن چنان که باید جایگاه خود را در کشور و بخصوص استان ما پیدا نکرده است. اصلاً مفهوم تعاون درک نشده است، هر شخصی که دنبال دریافت وام کم بهره است از طریق هفت نفر از اعضای خود اقدام به تأسیس تعاونی می‌کند که در عمل یک کسب و کار خصوصی و انفرادی است و اصول جهانی تعاون به هیچ وجه رعایت نمی‌گردد؛ بنابراین پس از مدتی شاهد شکست تعاونی خواهیم بود و ذهنیت سایرین نسب به آن بخش منفی و سبب بی‌اعتمادی به آن می‌گردد..."	نوع نگاه به تولیدکنندگان بخش تعاونی‌های کشاورزی (عدم اعتقاد به تعاونی)	۱	B17
۳۸	"... برای بروز رفتارهای کارآفرینانه یکی از مقوله‌ها این است که متولیان و ادارات ذی‌ربط استانی با یکدیگر در راستای حمایت از اقدامات کارآفرینانه هماهنگ باشند؛ به‌عنوان مثال جهاد کشاورزی، تعاون روستایی و مرکز بهداشت اداره کل تعاون و غیره در حمایت از کارآفرینان اقدامات یکپارچه‌ای را انجام دهند ..."	همکاری ادارات (جهاد کشاورزی، تعاون روستایی و مرکز بهداشت)	۱	B18
۳۹	"... حمایت بانک کشاورزی به‌عنوان متولی اصلی نظام بانکداری حامی کشاورزان نقش مهمی در توسعه رفتار کارآفرینانه دارد... باید تسهیلات کم‌بهره و با بازپرداخت بلند مدت در اختیار کارآفرینان قرار دهند... همچنین می‌تواند اقدامات انگیزشی مانند امهال وام برای تعاونی‌های کارآفرین پیشرو قرار دهد و از این طریق زمینه بروز رفتارهای کارآفرینانه را فراهم کند..."	حمایت بانک کشاورزی	۱	B19
۴۰	"... در زمینه ثبت شرکت‌های تعاونی قوانین بوروکراسی دست و پاگیر فراوانی وجود دارد که نیاز است در راستای ثبت شرکت بیشتر و بروز رفتارهای کارآفرینانه بیشتر و باکیفیت‌تر، این قوانین دست و پاگیر اصلاح شوند ..."	وجود قوانین بوروکراسی در فرایند ثبت شرکت	۵	B20
۴۱	"... یکی از عواملی که زمینه بروز و توسعه رفتارهای کارآفرینانه را در تعاونی‌های کشاورزی تحت تأثیر قرار داده است تحریم‌ها است؛ چرا که شرکت‌ها را برای تأمین برخی از نهاده‌ها با مشکلات فراوان مواجه کرد... مثلاً وابستگی تعاونی‌های مرغداران به واردات خوراک مرغ که پس از اعمال تحریم‌ها سبب مشکلات فراوان برای تعاونی‌ها گردید..."	کاهش دسترسی به بعضی نهاده‌ها به علت اعمال تحریم‌ها	۳	C1

ادامه جدول ۱

ردیف	نقل قول مستقیم	مفاهیم	فراوانی	کد
۴۲	"... دیگر عامل، عدم ثبات قیمت در نهاده‌ها است که با افزایش هزینه‌ها، زمینه بروز رفتارهای کارآفرینانه را در تعاونی‌های کشاورزی را کاهش داده است..."	تغییر در برنامه‌های اقتصاد به علت نوسانات و عدم ثبات قیمت	۲	C2
۴۳	"... تعاونی‌های کشاورزی با توجه به اینکه در زمینه کشاورزی فعالیت دارند، متأسفانه وابستگی فراوان و حساسیت بالایی نسبت به آب و هوا و تغییرات و ناپایداری آن دارند؛ بنابراین ریسک در این نوع کسب و کار بالا است و بنابراین زمینه بروز رفتارهای کارآفرینانه را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد..."	افزایش میزان ریسک به علت عدم پایداری شرایط آب و هوایی	۲	C3
۴۴	"... متأسفانه تحریم‌ها تأثیر فراوانی بر میزان تولیدات و در نهایت رکود تعاونی‌های کشاورزی داشته است. با نگاهی به آمار رکود تعاونی‌ها قبل و بعد از تحریم‌ها و مقایسه آنان متوجه می‌شویم که تحریم‌ها سبب افزایش هزینه‌ها و کاهش سود این شرکت‌ها و در نهایت رکود آنان شده است، بنابراین به شدت سطح فعالیت‌های کارآفرینانه آنان را کاهش داده است..."	کم شدن کارایی تعاونی به علت تحریم‌ها و توقف کار آنها	۲	C4
۴۵	"... بروز تحریم‌ها به معنای از دست دادن بازارهای بین‌المللی است، بنابراین از یک طرف تأمین مواد اولیه و از طرفی شرکت را با بازاریابی و فروش محصولات مواجه کرده است. در صورتی که شما بازار فروش را از دست دهید و سهمی از بازارها نداشته باشید اقدامات کارآفرینانه و تلاش برای کسب مزیت نسبی و رقابت بی‌معنی است و محکوم به رکود هستید..."	تحریم‌ها سبب کاهش میزان صادرات و فروش محصولات	۲	C5
۴۶	"... می‌شه گفت امروزه همه چی به هم مرتبطه... نوآوری‌ها و پیشرفت‌هایی که شده بر تمام جنبه‌های زندگی تأثیر گذاشته... مسلماً روی کسب و کار و رفتار کارآفرینانه هم تأثیر گذاشته... برخی تغییرات نقش منفی داشتن..."	اثرات تغییرات جهانی بر کشور	۱	C6
۴۷	"... متأسفانه اوضاع کشور طوری شده که هیچ چیز قابل پیش‌بینی نیست... فرد کارآفرین درسته که ریسک‌پذیری بالایی نسبت به بقیه افراد داره ولی بازم ترس از آینده ممکنه باعث بشه خیلی از کارها رو انجام نده... می‌شه گفت ترس از آینده مانع توسعه رفتار کارآفرینانه می‌شه..."	عدم قطعیت آینده و احساس ناامنی	۱	C7
۴۸	"... بروز و توسعه رفتارهای کارآفرینانه باید به مرحله انبوه‌سازی و فروش کل محصولات برسد و این به معنای توسعه خط تولید است که مستلزم هزینه‌های ثابت اولیه است؛ درحالی‌که عمده تعاونی‌ها به دلیل مشکلات مالی توانایی انجام چنین کاری را ندارند..."	عدم توان توسعه خطوط تولیدی	۱	C8
۴۹	"... متأسفانه علاوه بر شرایط اقتصادی، شرایط اقلیمی هم وجود دارد که مانع توسعه رفتار کارآفرینانه می‌شه... کشاورزی به فعالیت پر ریسکه که وابستگی زیادی به تغییرات اقلیم داره..."	کاهش میزان تولیدات به‌واسطه ناسازگاری با تغییرات اقلیم	۱	C9

پس از آنکه کدهای باز از طریق تحلیل محتوای کیفی به‌طور مستقیم از گفته‌های مصاحبه‌شوندگان برگرفته شد، در مرحله بعد، مرحله کدگذاری محوری، گزینش مضامین و مفاهیم محوری از بین کدهای باز انجام شد. در این بین، تلاش شد تا از بین کدهای باز، کدهایی انتخاب شوند که قابلیت بازنمایی و پوشاندن دیگر کدها و شکل‌گیری مقوله‌ها را دارند.

کدگذاری محوری

در مرحله کدگذاری محوری، مفاهیمی که در مرحله کدگذاری باز استخراج شد، بر اساس قرابت معنایی دسته‌بندی شدند و طبقات را شکل دادند (جدول ۲). لازمه مرحله کدگذاری محوری، مقایسه دائمی داده‌ها است. در این مرحله، داده‌های کدگذاری شده با هم مقایسه شدند و به‌صورت طبقه‌هایی که با هم تناسب دارند طبقه‌بندی شدند و کدهای مشابه در یک طبقه قرار گرفتند. کدهای محوری نقش سازه‌ها یا مفاهیم کلی را دارند.

مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه: ...

جدول ۲- طبقات استخراج‌شده در کدگذاری محوری			
طبقات محوری	طبقه	مفاهیم	
عوامل پیش برنده توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه	کسب منافع اقتصادی	دریافت تسهیلات بانکی کاهش هزینه‌های تولید کسب درآمد تشویق خانواده‌ها	
	مشوق‌های فردی	انگیزه داشتن از طریق دیدن تعاونی‌های موفق انگیزه فعالیت و خوداشتغالی در جوانان جویای کار و کشاورزان ضعیف	
	برخوردار از پشتوانه مالی و انسانی	انگیزه برای پیشرفت داشتن پول و سرمایه داشتن پشتوانه انسانی	
	حمایت‌های مدیریتی	باور به کارآفرینان و حمایت از ایده‌های کارآفرینانه شناسایی کارآفرینان و پیگیری نظرات آن‌ها تحمل اشتباه و حمایت از اعضا	
	وجود زمینه‌های کاری متنوع	ایجاد ظرفیت‌های تولیدی جدید معرفی گونه‌های جدید محصولات توسعه طرح‌های اشتغال‌زایی و مشاغل خانگی	
	توسعه بازارهای جدید	ظرفیت‌های شناسایی و بازاریابی محصولات کشاورزی در داخل و خارج از کشور وجود بازارهای تازه برای فعالیت‌های جدید تلاش در راستای افزایش سهم بازارهای جدید	
	میزان همکاری و مشارکت نهادها با تعاونی	حمایت دولت از تعاونی‌ها مشارکت و همکاری کارخانه‌های صنعتی با تعاونی کشاورزی (واگذاری تولیدات کارخانه‌های به تعاونی‌ها و تعاونی نیز نماینده کارخانه باشد) همکاری ادارات (جهاد کشاورزی، تعاون روستایی و مرکز بهداشت) حمایت بانک کشاورزی	
	عوامل بازآزموده توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه	اختلافات داخلی	عدم اعتماد بین افراد عدم اعتماد افراد به دولت تنش‌های داخلی نبود فرهنگ همکاری در مشارکت‌های جمعی بی‌نظمی و ناهماهنگی
		دانش ناکافی اعضا	عدم وجود دوره‌های آموزشی بکار نرفتن دانش بومی به همراه دانش روز ناآگاهی کشاورزان
		عوامل فرهنگی	پایین بودن فرهنگ کار گروهی در جامعه مشکل مردان با کار زنان در تعاونی‌ها کاهش گرایش به کارهای کشاورزی و سنتی با توجه به افزایش مصرف‌گرایی و شهرنشینی نوع نگاه تولیدکنندگان بخش تعاونی‌های کشاورزی (عدم اعتقاد به تعاونی)
حمایت مالی ناکافی		عدم حمایت مالی از کارآفرینان کم کردن مبالغ طرح‌ها در طی مراحل مختلف عدم وجود تسهیلات در زمینه حمایت از طرح‌های کارآفرینان	
بوروکراسی اداری		طولانی بودن فرآیند ثبت شرکت وجود قوانین بوروکراسی در فرآیند ثبت شرکت در نظر گرفتن وثیقه (برای راه‌اندازی کسب و کار) توسط بانک و عدم توانایی افراد در جور کردن آن دیر بررسی کردن طرح‌های کارآفرینان	

ادامه جدول ۲

طبقات محوری	طبقه	مفاهیم
عوامل بازدارنده توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه	تحریم‌ها	کاهش دسترسی به بعضی نهاده‌ها به علت اعمال تحریم‌ها کم شدن کارایی تعاونی به علت تحریم‌ها و توقف کار آن‌ها تحریم‌ها سبب کاهش میزان صادرات و فروش محصولات بالا و پایین رفتن قیمت دلار حساب کتاب را به هم می‌ریزد
	نوسانات بازار	عدم توان توسعه خطوط تولیدی عدم قطعیت و نامنی نسبت به آینده
	تغییرات اقلیمی	افزایش میزان ریسک به علت عدم پایداری شرایط آب و هوایی کاهش میزان تولیدات به واسطه ناسازگاری با تغییرات اقلیم اثرات تغییرات جهانی بر کشور

سرانجام با مرور و دسته‌بندی مفهومی کدهای محوری، طبقات مفهومی کلان و کدهای انتخابی شکل گرفت. کدگذاری انتخابی

کدگذاری انتخابی عبارت از تلفیق و توأم کردن طبقات به وجود آمده برای شکل‌گیری اولیه چارچوب تحقیق می‌باشد. در این مرحله، جمله‌هایی که قبلاً کدگذاری شده‌اند، دوباره با هم ترکیب می‌شوند تا رابطه میان آن‌ها قابل‌درک شود و سپس نمودار مربوط به آن‌ها ترسیم می‌گردد. این کدها نقش مؤلفه‌ها در ترسیم الگوی مؤلفه‌های توسعه رفتار کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی در استان کرمانشاه را ایفا می‌کنند. فعالیت عمده و اصلی این مرحله از تحلیل، ایجاد خط سیر داستانی است که همه طبقات را شامل می‌شود. آنچه در این مرحله اتفاق می‌افتد در واقع، تحلیل کل‌نگرانه بر فرایندهایی است که در طول تحقیق رخ داده است و پژوهشگر بر اساس تمامی داده‌هایی که در اختیار دارد و برداشتی که خود در مسیر پریچ‌وخم پژوهش اندوخته، خط سیر داستان را دنبال می‌کند.

داستان، به‌طور ساده، توصیف خاصی است درباره پدیده‌ای اصلی که مطالعه می‌شود و خط سیر داستانی، مفهوم‌سازی چنین داستانی است. در این مرحله که مرحله آخر تحلیل است، پالایش نیز صورت می‌گیرد، به عبارتی، در این مرحله، کدهایی که برای ایجاد مدل پارادایمیک به هم مرتبط می‌شوند را مشخص کرده و مواردی که در قسمت اصلی داستان قرار نداشتند کنار گذاشته شدند. نگاره ۱، نمود مقوله‌ها در کدگذاری انتخابی را نشان می‌دهد. همان‌طور که در نگاره ۱ مشهود است، مؤلفه‌های توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه شامل مؤلفه‌های درونی و بیرونی (تعدیل‌گرها و شرایط زمینه‌ای) است که مؤلفه‌های درونی و تعدیل‌کننده خود به دو دسته عوامل پیش‌برنده و عوامل بازدارنده توسعه رفتار کارآفرینانه تقسیم می‌شوند.

یافته‌ها در بخش مؤلفه‌های درونی پیش‌برنده نشان دادند که این مؤلفه‌ها شامل کسب منافع اقتصادی، مشوق‌های فردی، برخورداری از پشتوانه مالی و انسانی و حمایت‌های مدیریتی است. همچنین مؤلفه‌های درونی بازدارنده شامل اختلافات داخلی و دانش ناکافی اعضا می‌باشد. مؤلفه‌های بیرونی توسعه رفتار کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی کرمانشاه خود شامل مقوله‌های تعدیل‌کننده پیش‌برنده (وجود زمینه‌های کاری متنوع، توسعه بازارهای جدید، همکاری و مشارکت نهادها با تعاونی)؛ تعدیل‌کننده بازدارنده (عوامل فرهنگی، حمایت مالی ناکافی و بوروکراسی اداری) و زمینه‌ای بازدارنده (تحریم‌ها، نوسانات بازار و تغییرات اقلیم) است. برخی محققان همچون خوشمرام و همکاران، (۱۳۹۸)؛ تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵) و لارنس و گانگولی (Lawrence & Ganguli, 2016) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که کسب منافع اقتصادی، مشوق‌های فردی، برخورداری از پشتوانه مالی و انسانی و حمایت‌های مدیریتی از عوامل مؤثر بر موفقیت رفتار کارآفرینانه هستند. همچنین مطالعه خسروی و همکاران (۱۳۹۵)؛ جمالی و همکاران (۱۳۹۵) و کانگ و همکاران (Kang et al. 2016)؛ میچالیس و همکاران (Michaelis et al., 2019) و کاتلر و سیگر (Kotlar & Sieger, 2018) بر تأثیر منافع اقتصادی تأکید داشتند. علاوه بر این، خسروی و همکاران (۱۳۹۵) و جمالی و همکاران (۱۳۹۵) حمایت‌های مدیریتی؛ خوشمرام و همکاران، (۱۳۹۸)؛

مؤلفه‌های توسعه رفتارهای کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه: ...

علیخانی دادوکلائی و عباسی رستمی (۱۳۹۵) و لارنس و گانگولی (Lawrence & Ganguli, 2016) دانش ناکافی اعضا را مانعی در موفقیت رفتار کارآفرینانه عنوان نمودند.

در بخش مؤلفه‌های بیرونی نتایج این مطالعه با مطالعات مختلفی هم‌سو است. در این زمینه می‌توان گفت نتایج مطالعه خوشمرام و همکاران، (۱۳۹۸)؛ تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵)؛ جمالی و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد که عوامل فرهنگی، وجود زمینه‌های کاری متنوع و حمایت مالی ناکافی بر توسعه رفتار کارآفرینانه مؤثر است. در این راستا، مطالعات تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵)؛ علیخانی دادوکلائی و عباسی رستمی (۱۳۹۵)؛ جمالی و همکاران (۱۳۹۵) بر توسعه بازارهای جدید؛ خوشمرام و همکاران، (۱۳۹۸)؛ تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵)؛ جمالی و همکاران (۱۳۹۵) و لارنس و گانگولی (Lawrence & Ganguli, 2016) بر همکاری و مشارکت نهادها با تعاونی؛ تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵) بر بوروکراسی اداری و خسروی و همکاران (۱۳۹۵) بر وجود زمینه‌های کاری متنوع تأکید داشتند. در بخش مؤلفه‌های زمینه‌ای، تقدیسی و همکاران (۱۳۹۵)؛ علیخانی دادوکلائی و عباسی رستمی (۱۳۹۵)؛ ایزدی و همکاران (۱۳۹۸) و نظری و همکاران (۱۳۹۳) در مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که تحریم‌ها و نوسانات بازار مانعی برای توسعه رفتار کارآفرینانه است.

بر اساس نتایج برخاسته از نظریه بنیانی، مؤلفه‌های شکل‌دهنده توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه شامل مؤلفه‌های درونی (پیش‌برنده و بازدارنده) و مؤلفه‌های بیرونی (پیش‌برنده و بازدارنده) می‌باشند. به‌طور کلی باید کلیه مؤلفه‌های ظهور یافته در راستای توسعه و بروز رفتارهای کارآفرینانه در بین تعاونی‌های کشاورزی مد نظر قرار گیرند تا زمینه برای افزایش اقدامات کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی فراهم گردد و از این طریق زمینه بهبود وضعیت تعاونی‌های کشاورزی و توسعه اقتصادی و در نهایت توسعه همه‌جانبه روستاها و به تبع کل کشور فراهم گردد. همچنین باید به‌گونه‌ای اقدام کرد که عوامل پیش‌برنده در توسعه رفتار کارآفرینانه، تقویت و عوامل بازدارنده تضعیف گردد.

در رابطه با مؤلفه‌های درونی باید مدیریت تعاونی‌ها شرایط را برای بروز رفتارهای کارآفرینانه در بین اعضا از طریق مشوق‌ها و انگیزاننده‌ها فراهم کنند؛ همچنین باید افزایش دانش و آگاهی اعضا از طریق آموزش و ارتقای درآمدها و منافع اقتصادی از طریق مدیریت مالی و بازاریابی صحیح فراهم گردد. به‌علاوه، مدیران تعاونی‌ها باید از اقدامات کارآفرینانه اعضا و کل تعاونی حداکثر حمایت را داشته باشند تا از این طریق زمینه برای توسعه رفتارهای کارآفرینانه، بیش از پیش فراهم گردد و توسعه رفتار کارآفرینی را در تعاونی‌های کشاورزی تسهیل نمایند. همچنین نتایج نشان داد که توسعه رفتار کارآفرینانه تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه توسط مؤلفه‌های بیرونی نیز تبیین می‌شوند.

مؤلفه فرهنگی به‌عنوان یک مؤلفه تعدیل‌گر بازدارنده سبب می‌شوند که گرایش به سمت فعالیت‌های تعاونی در روستا کم‌رنگ گردد، به‌ویژه آنکه مخالفت با کار زنان روستایی که نیمی از جامعه روستایی را تشکیل می‌دهند باعث خواهد شد زمینه شکوفایی استعدادها و این گروه از جامعه از بین برود. بوروکراسی اداری از دیگر تعدیل‌کننده‌های بازدارنده است که کار را برای تعاونی‌ها سخت می‌کند، به‌طوری‌که با طولانی بودن فرآیند اداری و تأخیر در بررسی طرح‌ها و قوانین دست‌وپا گیر، افراد دلسرد شده و انگیزه ادامه فعالیت را از دست می‌دهند. هر چند که به اعتقاد مشارکت‌کنندگان در پژوهش، حمایت مالی از کارآفرینی نیز در تعاونی صورت نمی‌گیرد. با این حال، تعدیل‌کننده‌هایی مانند متنوع بودن زمینه‌های کاری و توسعه بازارهای جدید این امکان را برای تعاونی‌ها فراهم می‌کند تا به دنبال کارآفرینی در تولید و ارائه آن به بازارهای جدید باشند. میزان همکاری و مشارکت نهادها با تعاونی، تعدیل‌کننده‌ای پیش‌برنده است که می‌تواند سبب کاهش یا افزایش توسعه رفتار کارآفرینی در تعاونی‌ها گردد.

شرایط زمینه‌ای ذکر شده شرایطی هستند که زمینه لازم برای شکست یا موفقیت در فعالیت‌های کارآفرینانه را فراهم می‌کند. مدیریت این شرایط خارج از عهده تعاونی یا نهادهای حمایت‌کننده از فعالیت تعاونی‌ها است. این عوامل که به‌عنوان مؤلفه‌های زمینه‌ای بازدارنده مطرح می‌باشند، عواملی هستند که دارای تأثیرات منفی بر توسعه رفتار کارآفرینانه بوده و شامل "نوسانات بازار"، "تحریم‌ها" و "تغییرات اقلیمی" می‌باشد. به عبارتی تعاونی‌ها ترجیح می‌دهند که در این شرایط پرخطر به دنبال ریسک نباشند. بنابر نتایج تحقیق حاضر می‌توان گفت، توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی نیازمند فعالیت‌های آموزشی، حمایتی، اقتصادی- مالی و بازاریابی است. در این راستا، پیشنهادها زیر ارائه می‌گردد. طبق نتایج، راهکارهای توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی شامل "فعالیت‌های آموزشی- ترویجی"، "به‌روز نگه‌داشتن تعاونی‌ها"، "کاهش بوروکراسی اداری"، "حمایت از کارآفرینی"، "توسعه بازاریابی"، "شفافیت در تعاونی"، "حذف واسطه‌ها" و "سیاست‌های مالی- حمایتی" است. راهکار ارائه فعالیت‌های آموزشی- ترویجی باید با هماهنگی سازمان‌های مربوطه اعم از سازمان جهاد کشاورزی، اداره کل تعاون و سازمان فنی و حرفه‌ای با کمیت و کیفیت بالاتری ارائه و ترویج گردد، همچنین همواره باید ارتباطات بین مراکز تحقیقات کشاورزی حفظ و تقویت گردد تا از این طریق، همواره اطلاعات تعاونی‌ها به‌روز نگه داشته شوند. باید گفت ایجاد شفافیت در تعاونی‌ها، تلاش مدیران ارشد تعاونی‌ها و همچنین برگزاری جلسات دوره‌ای در درون تعاونی‌ها و با تمام اعضا را می‌طلبد. سیاست‌های مالی- حمایتی نیازمند تلاش و حمایت دولت و البته خود اعضا تعاونی‌ها است. حمایت از کارآفرینی، توسعه بازاریابی و حذف واسطه‌ها نیازمند تلاش متقابل دولت و مدیران تعاونی‌ها است و باید در راستای بازاریابی‌های قوی و شناسایی بازارها از مشاوره‌های تیم‌های بازاریابی طرف قرارداد اداره کل تعاون، جهاد کشاورزی و سایر سازمان‌های مربوطه بهره ببرند.

مجموعه این تلاش‌ها راه را برای توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه هموار می‌کند و سبب ارتقاء تعاونی‌های موجود می‌گردد. توسعه رفتار کارآفرینانه در نتیجه راهکارهایی که در بالا به آنان اشاره شد می‌تواند پیامدهای مثبتی برای تعاونی‌ها، جامعه روستایی و اقتصاد کشور در پی داشته باشد. بدین صورت که توسعه رفتار کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی استان کرمانشاه می‌تواند نتایجی مانند "خودکفایی در تولید"، "جلوگیری از رکود تعاونی"، "توسعه ظرفیت‌های تولیدی"، "افزایش اشتغال‌زایی" و "بهبود معیشت مردم" را به دنبال داشته باشد. رسیدن به این نتایج، علاوه بر اینکه جایگاه تعاونی‌ها را در جامعه بهبود می‌بخشد، شکوفایی اقتصاد را نیز در پی داشته و روستاها و به تبع آن، کشور را در مسیر توسعه پایدار قرار می‌دهد.

منابع

- احمدپور، ا.، عرب، ف.، و شهرکی، م. ر. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در رفتار کارآفرینانه زنان عضو تعاونی‌های روستاییان استان مازندران. *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی*، دوره ۸، شماره ۳، صص ۴۵-۵۸.
- اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه. (۱۳۹۵). *آمارنامه اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمانشاه در سال ۱۳۹۴*.
- استرواس، ا.، و کوربین، ج. (۱۳۹۰). *مبانی پژوهش کیفی: فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای*. ترجمه ابراهیم افشار. تهران: انتشارات نی.
- اسکندری، ف.، حسینی، س. م.، و کلانتری، خ. (۱۳۸۵). عوامل مؤثر بر عملکرد کارآفرینانه دانش‌آموختگان آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی ایران. *مجله اقتصاد کشاورزی و توسعه*، دوره ۱۴، شماره ۵۳، صص ۱۰۷-۱۳۲.
- اکبرپور دباغی، ف. (۱۳۸۸). بررسی نقش تعاون در توسعه کارآفرینی مطالعه موردی شرکت‌های تعاونی استان آذربایجان شرقی. *مجله تعاون*، دوره ۲۰، شماره ۲۰۶، صص ۱۱۱-۱۴۱.
- ایزدی، ن.، یعقوبی‌فرانی، ا.، و عطائی، پ. (۱۳۹۸). تعیین‌کننده‌های رفتار کارآفرینانه افراد عضو شبکه‌های مجازی کشاورزی. *مجله راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی*، دوره ۶، شماره ۱۲، صص ۴۸-۵۸.
- ایمانی، ع.، یعقوبی، ن.، و مبارکی، م. (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت‌بندی خط‌مشی‌های توسعه کارآفرینی بخش تعاون. *مجله توسعه کارآفرینی*، دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۲۱-۳۹.
- پورنظری، م.، صدیقی، ح.، و چیدری، م. (۱۳۹۳). بررسی عوامل محیطی مؤثر بر رفتار کارآفرینانه در کارآفرینان کشاورزی. *مجله کارآفرینی در کشاورزی*، دوره ۱، شماره ۳، صص ۸۳-۱۰۰.
- تقدیسی، ا.، جمشیدی، ع.، و نجفی، م. (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های تولید روستایی شهرستان اصفهان. *فصلنامه پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، دوره ۹، شماره ۲، صص ۶۱-۷۲.
- جمالی، غ.، محمدی، م.، و انصاری، ب. (۱۳۹۵). شناسایی و سنجش روابط بین عوامل مؤثر بر کارآفرینی شرکتی با استفاده از تکنیک دیمتل در شرکت‌های تعاونی استان بوشهر. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۵، شماره ۱۸، صص ۲۹-۵۸.
- جمشیدی، ع.، عالی، ص.، بافنده‌زنده، ع. (۱۳۹۸). راهکارهای توسعه اشتغال دانش بنیان در کشور بر اساس روش داده بنیاد. *فصلنامه نظریه‌های کاربردی اقتصاد*، دوره ۶، شماره ۴، صص ۱۰۸-۸۵.
- حسین‌پور، د.، و عبداللهی، م. (۱۳۹۴). تأثیر سرمایه انسانی بر بروز رفتار کارآفرینان. *مجله مطالعات مدیریت بهبود و تحول*، دوره ۲۴، شماره ۷۸، صص ۱۰۹-۱۲۶.
- خسروی، ا. (۱۳۹۴). تحلیل موانع توسعه کارآفرینی سازمانی در تعاونی‌ها (مورد مطالعه: تعاونی‌های مرغداران استان کرمانشاه). پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه لرستان.
- خسروی، ا.، غلامرضایی، س.، رحیمیان، م.، و اکبری، م. (۱۳۹۵). تحلیل موانع توسعه کارآفرینی سازمانی در تعاونی‌های کشاورزی با استفاده از رویکرد تئوری بنیانی. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۵، شماره ۱۹، صص ۱۶۷-۱۸۹.

- خسروی، ا.، غلامرضایی، س.، رحیمیان، م.، و اکبری، م. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر مؤلفه‌های بازدارنده توسعه کارآفرینی سازمانی بر گرایش کارآفرینانه سازمانی در تعاونی‌های کشاورزی (مورد مطالعه: تعاونی‌های مرغ‌داران استان کرمانشاه). *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۶، شماره ۲۲، صص ۱۵۰-۱۲۳.
- خسروی، س.، مهدی‌زاد، ح.، و میرک‌زاده، ع. ا. (۱۳۹۸). راه‌اندازی کارآفرینی سبز به‌عنوان راه‌کاری در جهت توانمندسازی فقرای روستایی (مورد مطالعه: اساتید دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی). *فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط زیست*، دوره ۲۱، شماره ۱، صص ۹۹-۱۱۱.
- خوشمرام، م. (۱۳۹۵). طراحی الگوی تشخیص فرصت‌های کارآفرینی در بین کارآفرینان بخش کشاورزی استان کرمانشاه. رساله دکتری دانشگاه رازی.
- رضایی، ر. (۱۳۹۳). بررسی نقش و جایگاه کارآفرینی در توسعه تعاونی‌های روستایی. *مجله کارآفرینی در کشاورزی*، دوره ۱، شماره ۱، صص ۸۵-۱۰۲.
- رضائی، ر. ا.، منگلی، ن.، و صفا، ل. (۱۳۹۶). اثر میانجی بازاریابی کارآفرینانه در رابطه بین گرایش کارآفرینانه و عملکرد کسب و کارهای گلخانه‌ای در شهرستان جیرفت. *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، دوره ۱۳، شماره ۱، صص ۱۹۵-۲۱۰.
- عباسی، ل.، شریف‌زاده، م. ش.، عبدالله‌زاده، غ. و محبوبی، م. ر. (۱۳۹۶). سازوکار بازاریابی کارآفرینانه در تعاونی‌های کشاورزی: رویکرد ویژه به برندسازی. *کارآفرینی در کشاورزی*، دوره ۴، شماره ۲، صص ۸۶-۷۳.
- علیخانی دادوکلایی، م.، و عباسی رستمی، ع. ا. (۱۳۹۵). بررسی اثر عامل‌های آموزشی و روان‌شناختی بر توسعه کارآفرینی در شرکت‌ها تعاونی روستایی زنان استان گلستان. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۵، شماره ۲، صص ۱۹۴-۱۷۱.
- فاریابی، م.، و احمدوند، م. (۱۳۹۶). تعیین‌کننده‌های عملکرد تعاونی‌های تولید روستایی در جنوب استان کرمان. *مجله پژوهش‌های روستایی*، دوره ۸، شماره ۳، صص ۴۲۱-۴۰۴.
- فیروزآبادی، س. ا.، و حسینی، س. ر. (۱۳۹۰). بررسی موانع و مشکلات تعاونی‌های روستایی در بازاریابی محصولات کشاورزی (مورد مطالعه: شرکت تعاونی روستایی روستای کوشک هزار بیضا). *توسعه روستایی*، دوره ۳، شماره ۱، صص ۱۴۸-۱۳۱.
- قیطاسوندی، م. (۱۳۹۴). ارزیابی عملکرد تعاونی‌های بخش کشاورزی و بررسی علل موفقیت و موانع توسعه آن‌ها. کنفرانس بین‌المللی توسعه با محوریت کشاورزی، محیط‌زیست و گردشگری، تبریز، دبیرخانه دائمی کنفرانس. قابل دسترسی در آدرس اینترنتی: <https://www.civilica.com/Paper-ICDAT01-ICDAT01_010.html>.
- کریمی، س. (۱۳۹۵). بررسی نقش هوش هیجانی در توسعه قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی (مطالعه موردی: دانشگاه‌های بوعلی سینا، رازی، کردستان و لرستان). *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، دوره ۱۲، شماره ۱، صص ۸۴-۷۱.
- مطلبی، م.، علیزاده، م.، و نظری فارسانی، م. (۱۳۹۸). بررسی رابطه متقابل بین کارآفرینی در بخش صنعت، رشد اقتصادی و اشتغال در ایران با استفاده از الگوهای SUR و SVAR. *مجله نظریه‌های کاربردی اقتصاد*، دوره ۶، شماره ۳، صص ۲۴۰-۲۱۵.
- نظریان، م.، و حسینی، م. (۱۳۹۴). عوامل اقتصادی مؤثر بر توسعه کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی استان تهران. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۴، شماره ۱۵، صص ۱۳۴-۱۱۹.
- نقابی، س.، زعفرانیان، ر.، یوسفی، م.، و رضوانی، م. (۱۳۹۱). تبیین نقش رابطه‌ی رفتار شبکه‌سازی در رفتار کارآفرینانه (مطالعه موردی: شرکت‌های مستقر در پارک‌های علم و فناوری). *مجله توسعه کارآفرینی*، دوره ۵، شماره ۱، صص ۴۳-۲۵.
- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. (۱۳۹۸). رکود معنادار تعاونی‌ها، قابل دسترسی در آدرس اینترنتی: <<https://www.mcls.gov.ir>>.

- Habbershon, T. G., and Pistrui, J. (2002). Enterprising families' domain: Family-influenced ownership groups in pursuit of transgenerational wealth. *Family Business Review*, 15(3), 223-237.
- International day of cooperative alliance (ICA). (2020). Available at: <<http://ica.coop/en>>.
- Jovanovic, M., Mas, A., Mesquida, A., and Lalic, B. (2017). Transition of organizational roles in agile transformation process: A grounded theory approach. *The Journal of Systems & Software*, 133(11), 174-194.
- Kang, J. H., Matusik, J. G., Kim, T. Y., and Phillips, J. (2016). Interactive effects of multiple organizational climates on employee innovative behavior in entrepreneurial firms: A cross-level investigation. *Journal of Business Venturing*, 31(6), 628-642.
- Kellermans, F. W., Eddleston, K. A., Barnett, T., and Pearson, A. (2008). An exploratory study of family member characteristics and involvement: Effects on entrepreneurial behavior in family firms. *Family Business Review*, 21(1), 1-14.
- Khoshmaram, M., Shiri, N., Shinnar, R. S., and Savari, M. (2018). Environmental support and entrepreneurial behavior among Iranian farmers: The mediating roles of social and human capital. *Journal of Small Business Management*. 2018(1), 1-19. <https://doi.org/10.1111/jsbm.12501>
- Knudson, W., Wysocki, A., Champagne, A., and Peterson, H. C. (2004). Entrepreneurship and innovation in the agri- food system. *American Journal of Agricultural Economics*, 86, 1330-1338.
- Kotlar, J., and Sieger, P. (2018). Bounded rationality and bounded reliability: A study of nonfamily managers' entrepreneurial behavior in family firms. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 43(1), 1-23, doi:10.1177/1042258718796085.
- Kuratko, D. F., Ireland, R. D., Covin, J. G., and Hornsby, J. S. (2005). A model of middle-level manager's entrepreneurial behavior. *Entrepreneurship Theory & Practice*, 29(6), 699-716.
- Lawrence, C., and Ganguli, D. (2016). Entrepreneurial behaviour of dairy farmers in Tamil Nadu. *Indian Research Journal of Extension Education*, 12(1), 66-70.
- Michaelis, T. L., Carr, J. C., Scheaf, D. J., and Pollack, J. M. (2019). The frugal entrepreneur: A self-regulatory perspective of resourceful entrepreneurial behavior. *Journal of Business Venturing*, 35(4), 1-19, doi:10.1016/j.jbusvent.2019.105969.
- Svensson, P. G., Andersson, F. O., and Faulk, L. (2020). Organizational capacity and entrepreneurial behavior. *Nonprofit Management and Leadership*. 30(4), 693-707, doi:10.1002/nml.21407.
- Zahra, S. A., Hayton, J. C., and Salvato, C. (2004). Entrepreneurship in family vs. non-family firms: A resource based analysis of the effect of organizational culture. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 28(4), 363-381.
- Zahra, S. A. (2005). Entrepreneurial risk taking in family firms. *Family Business Review*, 18(1), 23-40.

Article Type: Research Article

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20081758.1399.16.2.12.3>

Components of Entrepreneurial Behavior Development in Agricultural Cooperatives in Kermanshah Province: Application of Grounded Theory

S. Noori¹, K. Roosta^{2*} and N. Naderi³

(Received: Feb 02. 2020; Accepted: Aug 20. 2020)

Abstract

One of the main problems of agricultural cooperatives in Kermanshah province is the weakness in the development of entrepreneurial behaviors. If these entrepreneurial behaviors develop in agricultural cooperatives, it can be expected that their innovative products and services be developed and expanded. These can pave the way to raise of rural agricultural development programs in Kermanshah province. Present study focused on analyzing components of entrepreneurial behavior development in Kermanshah province's agricultural cooperatives using inductive approach of grounded theory. Required information was obtained through semi-structured interviews with a selected sample of entrepreneurship experts in agricultural cooperatives of Kermanshah province (n= 30). The samples were selected using purposive snowball sampling technique. The written texts obtained from the interviews were analyzed using the conventional coding process of grounded theory. Thus, the findings included different open (49 codes), axial, and selective codes. Based on axial classified codes (15 codes), the main axes of entrepreneurial behavior development in agricultural cooperatives of Kermanshah province were divided into two categories of factors promoting and inhibiting the development of entrepreneurial behavior. Promoting factors were including economic benefits, personal incentives, financial and human support, management support, diversified fields of work, development of new markets, and the level of cooperation and involvement of institutions with the cooperative. Inhibiting factors were including cultural factors, internal conflicts, insufficient knowledge, inadequate financial support, administrative bureaucracy, sanctions, market volatility, and climate change. Finally, conceptual axes were identified and merged to develop the entrepreneurial behaviors of agricultural cooperatives in Kermanshah. Through this process, a model was developed for entrepreneurial behavior development in agricultural cooperatives of Kermanshah province. Therefore, based on the findings, it is suggested to increase the awareness of managers and members about promotion of entrepreneurial behavior in agricultural cooperatives through educational and extensional courses.

Keywords: Cooperation, Agricultural cooperatives, Entrepreneurship development, Entrepreneurial behavior, Grounded theory.

¹ Ph.D. Student in Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Azad University, Birjand, Iran.

² Associate Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Birjand Azad University, Iran.

³ Associate Professor, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Social Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran.

* Corresponding Author, Email: K.Roosta @ iaubir.ac.ir@gmail.com